

ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)
กรณีศึกษาเรื่อง หมูบ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง(หมูบ้านอยู่เย็น)ที่ยั่งยืน
โดยผ่านกลไกขับเคลื่อนจากคณะกรรมการหมู่บ้าน
ที่ทำการปกครองอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เสนอโดย

นายสมเจตน์ เปลื้องนุช

ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง เขต ๑๑, ๑๘

ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)
กรณีศึกษาเรื่อง หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง(หมู่บ้านอยู่เย็น)ที่ยั่งยืน
โดยผ่านกลไกลงขับเคลื่อนจากคณะกรรมการหมู่บ้าน
ที่ทำการปกครองอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

จัดทำโดย
ที่ทำการปกครองอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ(Best Practice)

กรณีศึกษาเรื่อง หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง(หมู่บ้านอยู่เย็น)ที่ยั่งยืน

โดยผ่านกลไกขับเคลื่อนจากคณะกรรมการหมู่บ้าน

ที่ทำการปกครองอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

หลักการ/แนวคิด

ตามที่ รัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว นั้น ฐานรากระดับหมู่บ้านซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักในการบริหารพัฒนาหมู่บ้านและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำแนวทาง “บวร”(บ้าน/ วัด/ราชการ)มาใช้ในการขับเคลื่อน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนด ๑๐ Flagships for DOPA Excellence ๒๐๒๐ เพื่อสร้างสังคมอยู่เย็น เป็นสุข โดยใช้แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามแนวทาง “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”(หมู่บ้านอยู่เย็น) ขับเคลื่อนหมู่บ้านในทุกมิติให้เข้มแข็ง ทั้งทางจิตใจ ร่างกาย สังคม เศรษฐกิจ

อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสังคม/ชุมชน ให้มีความอยู่ดีกินดี อยู่เย็นเป็นสุข ตามหลักการดังกล่าวข้างต้นของรัฐบาลและกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ด้วยการผลักดันให้คณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งถือว่าเป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญของหมู่บ้านต่าง ๆ ดังคำขวัญที่กล่าวไว้ว่า “ประเทศต้องมีรัฐบาล หมู่บ้านจะต้องมี กม.เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้มากที่สุด จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในมิติต่างๆ

การบริหารจัดการรูปแบบ/กระบวนการ/วิธีการ/ แผนผังความคิด

ด้วยบ้านท่ากระดาง ม.๓ ต.มหาโพธิ อ.เก้าเลี้ยว มีต้นทุนทางสังคมที่เป็นพื้นฐานดีอยู่แล้วคือ เคยได้รับโล่รางวัล เป็นหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ ดีเด่น ระดับภาค จากสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ผู้ปฏิบัติหน้าที่พระสังฆราช) ประธานอำนวยการโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประจำปี ๒๕๖๐ ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนที่สร้างความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของชาวบ้านท่ากระดางทุกคน นั่นก็เป็นการบ่งบอกว่าอักษร “ว.” จากคำว่า “บวร”ได้ประสบความสำเร็จไปแล้ว ๑ อย่าง เหลืออีกสองอย่างคือ “บ-ร”อำเภอเก้าเลี้ยวจึงมีแนวความคิดที่จะช่วยต่อยอดหมู่บ้านนี้ให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นในทุกๆด้านต่อไป

นายรัฐพล ธุระพันธ์ นายอำเภอเก้าเลี้ยว ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. เชิญประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน ณ ห้องประชุมอำเภอ (เนื่องจากมีความพร้อมคือพื้นที่เพียงพอต่อการบรรจุบุคคลตามจำนวนที่เชิญ เครื่องเสียงพร้อมใช้งาน มีแอร์เย็นๆ รวมทั้งสามารถฉายภาพเพาเวอร์พอยท์ให้เห็นภาพได้

๒. ได้นำเสนอด้วยสื่อเพาเวอร์พอยท์ผ่านเครื่องฉายโปรเจคเตอร์ให้เห็นภาพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งจากพื้นที่อื่นๆด้วยนำเสนอประสบการณ์การทำงานในหลายพื้นที่ ที่เคยทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจนประสบผลสำเร็จ เป็นที่พอใจของชาวบ้าน(ขณะดำรงตำแหน่งเป็นปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มบริหารงานปกครอง-นายอำเภอตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๖๓

๓.จากการนำเสนอด้วยภาพตัวอย่างต่างๆในลักษณะการปลูกอุดมการณ์และกระตุ้นจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหของหมู่บ้านจะสำเร็จได้ด้วยคนของหมู่บ้านเอง มิใช่แต่ส่วนราชการอื่นๆจะเข้ามาช่วยเหลือ และชี้ให้เห็นว่า หากหมู่บ้านเราไม่ลุกขึ้นมาต่อสู้แก้ไขปัญหาด้วยตัวของตัวเอง หากหวังไปพึ่งพิงจากส่วนราชการตลอดเวลาแล้ว ปัญหาจะกลับมาเหมือนเดิม (เสมือนหนึ่งเอาจุมูกคนอื่นมาหายใจ ซึ่งพร้อมจะเกิดปัญหาได้ตลอดเวลา)

๔.จากนั้นได้ระดมความคิด (Fogus Group) เปิดให้มีการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขไปพร้อมกัน (ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหจากการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง ภายใต้สโลแกนที่ว่า “ปัญหาของหมู่บ้าน ไม่มีใครรู้ดี และแก้ไขปัญหได้ดีเท่ากับคนของหมู่บ้านตนเองหรอก” ซึ่งเป็นการปลูกอุดมการณ์และศักยภาพของแต่ละบุคคลมารวมตัวกันเป็นพลังความสามัคคี(Unity IS Power) ของคนหมู่บ้านและส่วนราชการต่างๆ จนนำไปสู่การตกผลึกทางความคิดในการแก้ปัญหของหมู่บ้านท่ากระดงา

๕.ได้มอบหมายให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล เข้าไปหาเครือข่ายในพื้นที่เช่น รพ.สต.บ้านท่ากระดงา ,อบต.มหาโพธิ,โรงเรียนวัดมหาโพธิได้รวมตัวกันเสมือนเป็นศูนย์ราชการเคลื่อนที่ในตำบลคอยเป็นศูนย์กลางในการสนับสนุน ส่งเสริม และแก้ไขปัญหในทุกเรื่องของหมู่บ้าน

ผลสำเร็จ/ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.ผลการดำเนินการดังกล่าวสามารถทำให้มีความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน การทะเลาะเบาะแว้ง การเล่นการพนัน หรือการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ ไม่เกิดขึ้น สถิติการดำเนินคดีที่กระทำผิดกฎหมายรอบ ๑ ปี ไม่มีสถิติการแจ้งความเพื่อดำเนินคดีแต่อย่างใด ซึ่งทำให้จุดเด่นของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ยังดำรงคงอยู่**เป็นอัตลักษณ์** คู่หมู่บ้านท่ากระดงาต่อไป

๒.นอกจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านยังคิดต่อยอด คือพยายามชักจูงกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มเด็กๆให้หันมาร่วมกิจกรรมชุมชนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เช่นให้มีกลุ่มมัคทายกน้อย หมอนวดแผนไทยรุ่นจิ๋ว รับจ้างการร้อยพวงมาลัยดอกมะลิ ซึ่งเป็นการแก้ไขโดยใช้กระบวนการทางสังคม ผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านจนเป็นหมู่บ้านสีขาว

๓.เมื่อประชาชนมีความสุขและอบอุ่นทางครอบครัวแล้ว ก็ให้ความร่วมมือกับทางราชการ มีอาชีพที่สุจริตมั่นคง เช่นมีการใช้พื้นที่ปลูกดอกมะลิ คนที่ไม่มีพื้นที่ปลูกก็มีอาชีพไปรับจ้างเก็บดอกมะลิ รับจ้างร้อยพวงมาลัยดอกมะลิ ทำให้มีรายได้โดยไม่ต้องทิ้งหมู่บ้านไปรับจ้างนอกหมู่บ้าน (ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น) ทำให้มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี ของบ้านท่ากระดงา เป็นเงิน ๖๙,๐๐๐ กว่าบาท ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยเกณฑ์ จปฐ.ของคนทั้งอำเภอใกล้เคียงที่มีรายได้เพียง ๖๕,๐๐๐ กว่าบาท เท่านั้น

การเข้ามาสนับสนุนตามภารกิจงาน(Function)ของแต่ละส่วนราชการ ได้เอาพื้นที่(AREA)ของหมู่บ้านท่ากระดงา เป็นตัวตั้งแล้วลงไปขับเคลื่อนโดยอาศัยคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)เป็นหัวใจสำคัญทำให้เกิดกระบวนการงานในพื้นที่มากมาย จนทำให้นายประทีป ยิ้มแพร่ กำนันตำบลมหาโพธิ ในฐานะผู้บ้านท่ากระดงา ได้รับรางวัลกำนันยอดเยี่ยมประจำปี ๒๕๖๒ ผลงานนี้จึงถือว่าเป็นการประสบความสำเร็จของอักษร “ร.”จากคำว่า “บวร”

เมื่อความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่มีหัวใจรวมกันตามหลักการขับเคลื่อนคือ “บวร”(บ้าน-วัด-ราชการ) ของบ้านท่ากระดาง ม.๓ ต.มหาโพธิ์ ที่ประสบความสำเร็จไปแล้ว ๒ ส่วนคือ “ว.” และ “ร.” จึงยังคงเหลือที่จะต้องทำให้สำเร็จคือ “บ.” (บ้าน) อำเภอกำแพงแสน จึงได้มีการสนับสนุนคัดเลือกหมู่บ้านดังกล่าวเข้าประกวดตามโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง(หมู่บ้านอยู่เย็น) ประจำปี ๒๕๖๓ ของกรมการปกครอง ซึ่งผลการประเมินได้รับรางวัลชนะเลิศจังหวัดนครสวรรค์ และชนะเลิศเขตตรวจราชการที่ ๑๘(นครสวรรค์ -กำแพงเพชร-พิจิตร-อุทัยธานี) และกำลังจะเข้าประกวดระดับภาคต่อไป ผลรางวัลทั้งสองระดับจึงถือว่าหมู่บ้านนี้ประสบความสำเร็จซึ่งหมายถึง “บ” แล้ว จึงรวมความสำเร็จทุกมิติของการดำเนินงานคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” แล้ว

ประเด็นที่จะเป็นแนวทางนำไปปรับใช้กับพื้นที่อื่นๆ

๑.การเอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านของผู้นำ (ในกรณีนี้การดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ส่วนราชการต่างๆได้ออกตรวจเยี่ยมให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ) ซึ่งเป็นขวัญกำลังใจให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพราะทำให้ชาวบ้านคิดว่าตนเองไม่ได้ต่อสู้ปัญหาอย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง ยังมีหน่วยราชการอื่นๆอยู่เคียงข้างโดยเฉพาะข้าราชการกรมการปกครองในพื้นที่ อย่างนายอำเภอ (ซึ่งชาวบ้านยังให้เคารพ นับถือมองว่าเป็นผู้บริหารสูงสุดของอำเภอ) ปลัดอำเภอ สมาชิก อส.และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ทำให้พวกเราและสถาบันฝ่ายปกครองได้รับความรัก ความศรัทธา และความเชื่อมั่นกลับคืนมา

๒.การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกๆเรื่องของ คณะกรรมการหมู่บ้านและราษฎร เพราะหากไม่ช่วยกัน ต่างคนต่างมองว่าธุระไม่ใช่แล้ว จะทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวของผู้นั้น นำสู่การอ่อนล้าของจิตใจ เกิดข้อขัดต่อการต่อสู้กับการแก้ไขปัญหามหาหมู่บ้าน คณะผู้นำจะต้องตระหนักในปัญหานี้แล้วกระตุ้นให้คนทุกคนมาเป็นเจ้าของหมู่บ้านร่วมกัน(คือการสร้างพลังแห่งความสามัคคีของหมู่บ้านขึ้นมา(Unity is Power) นำความสำเร็จ เช่นรางวัล หรือชื่อเสียงแต่ละขั้นมาสร้างพลังและความภาคภูมิใจร่วมกัน

๓.สร้างและปลูกฝังความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในหลายๆเรื่อง ประสานงานได้ดี จะทำให้เกิดความศรัทธา เชื่อมั่น เคารพนับถือจากคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชน โดยทั่วๆ ไป

๔.ให้มีกิจกรรมในลักษณะช่วยกันทำงานเป็นกลุ่มอยู่เป็นระยะๆ เพื่อคงความผูกสัมพันธ์ของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่นงานพัฒนาหมู่บ้าน งานบุญ (ทั้งงานส่วนเอกชนหรืองานส่วนรวม) เช่นงานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ งานแต่งงาน งานผ้าป่า กฐิน เป็นต้น ต้องให้สมาชิกหมู่บ้านไปช่วยเหลือกัน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)เป็นแกนกลาง

๕.การกระตุ้นคณะกรรมการหมู่บ้านในยามที่มีสถานการณ์ของสังคมที่วิกฤต เพื่อปลูกเร้าในการระดมทรัพยากร และบุคคลในหมู่บ้านเข้าแก้ไขปัญหาอยู่เป็นนิจ

อาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่เรค้นพบที่บ้านท่ากระดาง ม.๓ ต.มหาโพธิ์ อ.กำแพงแสน จ.นครสวรรค์ นี้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับความรู้เดิมที่เราเคยได้รับทราบมา นั่นคือ “ในอดีตหากจะถือว่าหมู่บ้านใดมีความ

เข้มแข็ง จะต้องมีการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในหมู่บ้านนั้นๆเท่านั้น ยิ่งหลายกลุ่มยิ่งดี ” **แต่สิ่งที่เราค้นพบใหม่**
ในหมู่บ้านนี้คือ สมาชิกของหมู่บ้านไม่จำเป็นต้องรวมกลุ่มกันทำได้ ขอเพียงให้ราษฎรในหมู่บ้านทุกคน
ทุกคนรู้เรื่องมีอาชีพ มีรายได้ เป็นของตนเอง แล้วจะสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนได้
เช่นเดียวกันกับการรวมกลุ่มตามความเชื่อในอดีตที่ผ่านมา

ถ้าคณะกรรมการหมู่บ้าน มีความเข้มแข็งในการลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านของ
ตนเอง โดยลดการพึ่งพิงจากหน่วยงานหรือหมู่บ้านภายนอกให้มากที่สุดก็เชื่อว่าประเทศชาติจะมั่นคง มั่งคั่ง
และยั่งยืน สมเจตนารมณ์ของรัฐบาลชุดปัจจุบันภายใต้การนำของ พล.อ. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี ที่ได้ตั้งปณิธานไว้ ดังนั้น คณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.) จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการ
พัฒนา เพราะการพัฒนาประเทศชาตินั้น มีจุดแตกหัก อยู่ที่หมู่บ้าน

ประเทศต้องมีรัฐบาล หมู่บ้านต้องมี กม.